

• משהו לנפש •

פנינה מפרשת השבוע

פרשת דברים להחיות

בסוף הפרשה אנו שומעים את דברי החיזוק שמשה רבינו אומר לעם: **לא תיראו כי ה' אלהיכם הוא הנלחם לכם.** (דברים, ג, כב). הפסוק הבא מיד אחריו הוא פסוק-התחוננים של משה לאלוקים: **וְאַתְּחַנֵּן אֵל ה' בְּעַת הַהוּא לְאֹמֵר (שם, כד),** תחילת תיאור התפילה של משה על הכניסה לארץ ישראל. את הסמיכות בין דברי החיזוק לבין תחנוני משה מבאר רבי יעקב בעל הטורים במשפט קצר: **חזקתי את ישראל אולי ירחם עלי.** זו היתה ליבת תפילתו של משה. המנהיג הדגול שהלך לפני העם זה ארבעים שנה, האב הרוחני שדאג לכל יחיד ויחיד, מהי המעלה והזכות שהוא מוצא בעצמו, זו שבגינה הוא מבקש להיכנס לארץ ישראל? חיזקתי את ישראל. אולי לאור זאת הקב"ה ירחם עלי.

האמירה הזו מדהימה. מתוך שלל המעלות שעמדו למשה, מתוך אינספור המעשים הטובים והפעולות יוצאות הדופן שעשה, יש רק דבר אחד שהוא בוחר להביא איתו כאשר הוא זקוק לרחמי שמים. אמרתי לבני ישראל דברי חיזוק. ייצבתי את התחושות שלהם. עזרתי להם להרגיש טוב יותר.

בכל פעם שעומדת בפנינו האפשרות לזרוק מילה טובה, לטפוח על שכם של ידיד או לחייך חיוך בוטח לנער נבוך, נזכור את העצמה העילאית של מעשה טוב כזה. נזכור את משה רבינו שמלמד אותנו שמבין שלל מעשיו הטובים, פעולת 'חיזקתי את ישראל' נוצצת וזורחת למרחוק.

תורת ישראל אוסרת על חיבור עם בני העמים עמו ומואב. הנימוק המופיע בתורה הוא: על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים. לכאורה הדבר טעון ביאור. הלא, עם ישראל הלך ארבעים שנה במדבר. לא היה חסר להם לחם – הם קבלו לחם מן השמים. לא היה חסר להם מים, הבאר שהלכה עמם סיפקה להם מים בשפע. אם כן, מדוע העדר הלחם והמים היו משמעותיים כל כך?

מִן הַבַּיִת יוֹסֵף מִבְּקֶשׁ מֵאֵיתָנוּ לְשֵׁם לֵב לְמִילָה אַחַת שְׂמֵאִירָה בְּאוֹר יִקְרוּת אֶת הַתְּבִיעָה עַל עֵמוֹן וּמוֹאֵב: עַל יְדֵבֵר אֲשֶׁר לֹא קִדְמוּ אֶתְכֶם. דְּבַר דִּיבּוּרִים טוֹבִים. הַלֶּחֶם וְהַמַּיִם הֵם נִסְפָּח, פְּחוּת מִשְׁנֵה מֵה בְּדִיּוֹק מִבִּיאִים. הַרְבֵּה יוֹתֵר חֹשׁוֹב לְהַתְּמַקֵּד בְּדִיבּוּר. הַתְּבִיעָה עַל עֵמוֹן וּמוֹאֵב הִיא כְּזוֹ; רֵאִיתֶם עִם חֵלֶשׁ וְעֵיִף מִמַּסַּע אַרְוֶךְ וּמֵתִישׁ. מְדוּעַ לֹא יִכּוֹלֶתֶם לְצַאת אֵלֵיהֶם עִם מִילָה טוֹבָה, עִם דִּיבּוּרִים מִחֻזְקִים? נְכוּן, יֵשׁ לָהֶם מִסְפִּיק מַיִם וְלָחֶם מִשְׁלָהֶם, אֲבָל הַהִתִּיחָסוּת שֶׁלְכֶם הִיְתָה חֲסָרָה. הַדִּיבּוּר הַמְּעוּדָד, הַחִיזוֹק הַמִּשְׁמַעוּתִי שִׁיכּוֹלֶתֶם לְתֵת בְּקִלּוֹת, נֶעֱדָר וּמְעוֹרָר תְּבִיעָה חֲמוּרָה.

לכל אחד ואחת מאיתנו מזדמנות הזדמנויות לחזק, לומר מילה טובה. התוספת הפיזית, כוס המים או פרוסת הלחם, אינה עומדת במרכז הנתנה. הנתנה המשמעותית ביותר היא זו שנעשית עם העיניים הטובות ועם הדיבורים מחממי-הלב.

הגמרא במסכת גיטין מספרת על קמצא, אדם שהולבנו פניו ברבים. לאחר שחכמי ישראל שישבו בארוע לא מחו על כבודו הוא החליט לנקום בכולם באמצעות הלשנה בפני הקיסר. הוא הציע לקיסר לשלוח קרבן לבית המקדש ולהיווכח שהיהודים לא יקריבו אותו, כך שיתברר כי היהודים בעצם מורדים במלכותו.

בדרך לירושלים, קמצא הטיל מום בקרבן, מום כזה שאינו נחשב כפגם אצל אומות העולם אך ההלכה היהודית אוסרת את הקרבנות. נחלקו האמוראים אם המום שהטיל היה ב'דוקין' או

ב'ניב שפתיים'. המהר"ל מבאר כי מום זה לא היה רק בחירה טכנית, משהו שמפריע ליהודים ולא לאומות העולם. מום זה מסמל משהו עמוק בהרבה.

ההלכה היהודית מעמידה במרכז גם את היכולת להחיות או להמית באמצעות קריצת עין או משפט מחוכם אחד. בעוד אומות העולם אינם מייחסים חשיבות לדיבורים או להעוויות פנים, היהדות מדגישה כי קיימת היכולת להאיר את חייו של אדם אחר באמצעות חיוך אחד, הארת פנים או עיניים טובות. כאשר קמצא פגע בעין או בשפתיים הוא העביר מסר כואב במיוחד. חכמי ישראל לא עשו מעשה רע, גם לא האדם הפוגע. אבל רצח אופי יכול להתבצע גם במשפט. אפילו במילה אחת.

התיקון הלאומי שלנו יבוא כאשר נשים את ההבנה הזו במרכז חיינו. כאשר נזכור שהדבר הגדול ביותר שאדם יכול לעשות הוא לחזק את ליבו של האחר, לעודד ולתת תמיכה. 'חיזקתי את ישראל, אולי ירחם עלינו'.

אבקש להודות לחברים היקרים שמתפללים לבריאות של אבי מורי צבי דוד בן רחל. דברייכם החמים, תפילותיכם ומעשיכם הטובים מחזקים את לבנו ומעניקים לנו כח. נמשיך להתפלל כי ה' ישמע לקול תפילתנו וישלח ישועות לכל עם ישראל בבנין בית המקדש.

**שבת שלום!
אליהו אילני**